

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA 2018/149
06.11.18.
Peter Olsen

Kingusinnerpaamik UKA2019-imi inuussutissarsiornermik siuarsaanermik aaqqissuussinerit maanna ingerlasut nalilersorneqarnerannik Naalackersuisut saqqummiussinissaat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Nalilersuinerimi aaqqissuussinerit maanna ingerlasut suliffeqarfinnik suliaqarfinnillu nutaanik qanoq annertutigisumik siuarsaanerat qulaajaavigineqassaaq. Nalilersuinermilu namminersorlutik inuussutissarsiortunut manna sinaakktissatut atugassarititat ilanngunneqassapput, maannalu aaqqissuussinernut kiisalu manna tikillugu misilittagaareersut tunuliaqutaralugit sinaakktissanut aaqqiissutaasinnaasunillu pitsanngorsaatinillu siunnersuusiortoqarluni. Nalilersuinermik suliaqarnermi namminersorlutik inuussutissarsiortut qanimut suleqatigineqarnissaannik Naalackersuisut kaammattorneqarput.

(Inatsisartuni ilaasortaq Múte Bourup Egede, Inuit Ataqatigiit)

Siullermik Múte Bourup Egedep siunnersuutaanut soqutiginarluinnartumut pingaaruteqarluinnartu-mullu qujanarujussuaq.

Qallunaat uagullu assigiinngissutitta ilaagaat, uagut kalaallit piniartorsuarnik kingoqqisuugatta qallunaalli niuertorsuarnit kingoqqisuullutik. Qallunaat ukiuni untritilikkaani niuerneramik ingerla-taqarsimapput, uagulli aatsaat 1960-70-kkunni piniarneriinnarmik inuussutissarsiuteqarsimanerput qimakkiartuualersimallutigu.

Naatsumik oqaatigalugu niuernerup tungaatigut, inuussutissarsioriaatsimullu ullumikkumut inger-lanneqalersimasumut tunngatillugu, qallunaat misilittagaqarnerisupput, ukiunik untritilikkaanik misilittagartunerullutik, uagullu kalaallit ukiunik 30-40-missaannanik taamaallaat misilittagaqarluta misilittagakinnerisulluta. Qallunaat misilittagaqarluarnermikkut, pikkoriffiginerulersimavaat sunik, qaqugukkut, qanorlu pilersitsinissamik takunnissinnaaneq.

Tupinnangitsumik qallunaat, sukkut tamatigut, maani nunatsinni siuuttuajuarsimapput inuussutis-sarsiornikkut pilersitsiortorsinnaanerup tungaatigut, soorlu; aalisarnerup iluani, allaffissornerup kiffartuussinerullu iluani, pisiniarfeqarnerup iluani, imerniartarfeqarnerup, neriniartarfeqarnerup unnuisarfeqarnerullu iluani, aatsitassarsiornerup iluani, ilami sorpassuarnik taaguisinnaagaluarpuqut, ullumikkut qallunaat uagutsinniit niuernerup tungaatigut misilittagaqarluarnerunertik atorluarlugu, nunatsinni inuussutissarsiornikkut pilersitsiniarnerup tungaatigut sukkut tamatigut pikkorinnerujuarsimapput siuttuujuaannarsimallutillu.

Qujanartumilli ukiuni kingullerni, kalaaleqaterpassuagut pikkorissigaluttuinnarnermikkut inuussutissarsiornikkut ineriartortitsinerup tungaatigut, peqataaleraluttuinnartut amerlignaluttuinnarput; niuertarfeqarnerup iluani, aalisarnerup iluani, annikitsumik aatsitassarsiorsinnaanerup iluani, kiffaartuussinerup iluani, siunnersorteqarnikkut kiffartuussinerullu iluani, minnerunngitsumillu eqqaaginnarsinnaavagut atisaarniarnerup silarsuaata iluani namminneq tunisassiassaminnik ineriartortitsisimasut soorlu ilaatigut makku eqqaaginnarsinnaavagut; Nuuk Couture, Isaksen Design, Qiviut aammalu Inuit Quality Clothes of Greenlandermiut.

Tamakku saniatigut eqqaaneqarsinnaapput immiorfeeqqat nunatsinni pilersinneqariartuaartut aammalu pinneraatnik ammimmullu tarngutinik pilersitsimasut Ulu aamma Inua Care-kkut.

Qularnanngitsoq unaavoq nunatsinni nunatta pissaritaanik pissuussutinik ulikkaarpugut inuussutissarsiornierup iluani pilersitsiniarnitsinni atorluarsinnaasatsinnik. Isumassarsiornissaaneq nassaassarsiorsinnaanerlu apeqqutaaginnarput.

Assersuutitsialaattut aamma uku marluk taaneqarsinnaapput:

Siulleq:

Ujarassiooq ilisimatoq nunatsinneersoq assersuutigiinnarsinnaavarput Minik Rosing. Minik Rosi-ngip Kangerlussuup eqqaani sermersuup eqqaani, sioqqanik sermersuarneersunik misissuisimavoq.

Paasisimavaalu sioqqat taakku annertuumik inuussutissartaqartut, naggorissaanermilu atorluarne-qarsinnaasut; assersuutigalugu narsaatit naggorluttut sioqqanik taakkuninnga nakkalaartitsivigiga-anni taava narsaat naggorluttoq naggorissunngortinneqarsinnaalluni.

Assersuutit aappaattut taaneqarsinnaavoq;

Arsuup eqqaaniittumi Ikkami uumasuaqqat tappiorannartut aningaasarsiutaalluarsinnaasut aamma paasineqarsimapput. Paasineqarsimavoq tappiorannartut taakku laktoseqanngitsumik immuliornermi atorneqarsinnaasut.

Ikkamiittut sukat kalkiusut, tamakku tappiorannartunik enzyminillu immikkut piginnaasalinnik akoqarsimapput.

Sukat immamiittut akorisaat enzymit immikkooruteqarsimapput, Kalaallit Nunaata imartaanut nillertumut naleqqussarsimasuullutik.. Taamaalillutik enzymit allat sapigaannik piginnaasaqarlutik.

Assersuutigalugu sapingalinnut laktoseqanngittumik immuliornermi tamanna iluaqutigineqarsinnaavoq.

Minik Rosingip, Aviaja Lyberth Hauptmannip aammalu Peter Stougaardip ilisimalersimasaat nunatsinnut pingaaruteqarluinnaqqissaarput; minnerunngitsumik nunatta aningaasarsiornikkut iluaqutigilluarsisnaasaannik ilisimatusarsimanerat pissutigalugu.

Kulturilerisortavut aningaasartuutaannartut isigiunnaarlugit aningaasarsiorfiulersinnaasutut aamma isigilertariaqarpavut; Kaassassukkut Qaqqakkut torrassuanngorlugit filmiliariniartigut nunanullu allanut tuniarlugit, suliffinnik pilersitsiviussapput, aningaasarpassuarnillu isaatitsiffiulersinnaapput.

Naalakkersuineramik suliaqartuusugut, inuussutissarsiutinik nutaanik pilersitsiniartunut aallarnisaaniartunullu toqqammavissanik pitsaasumik atugassaqartitsinissarput sukkut tamatigut aqutissiuuttuartaqarpaput.

Inuussutissarsiutinik aallarnissaaniarnermut tunngasunik aningaasaateqarfinnik siunnersuisarfinnillu arlalinnik peqarpugut, tassaasut; Greenland Holding, Greenland Bussines, Greenland Venture, minnerunngitsumillu ukioq manna pilersitsiseqataaffigisimasarput aningaasaateqarfeerannguaq 100.000,- tungaanut attartorfigineqarsinaasoq tassaasoq mikrolån-mik taaneqarsinnaasoq. Tassaapput taakku ullumikkut nunatsinni inuussutissarsiutinik aallarniiniarnermi, tapiiffigineqarnis-samik qinnuteqarfigineqarsinnaasut, saaffigineqarsinnaasut ikiortiserineqarsinnaasullu.

Múte Bourup Egede tunngavilersuummini ilaatigut oqarmat aningaasaateqarfiit tamakku pigisavut ullumikkumut naleqquttuunersut nalersuiffigineqarnissaannut piffissanngortoq isumaqatigaarput.

Minnerunngitsumik soqutigisaqartut tamaasa peqataatillugit, qulaatiinnarnagit, nalilersuisoqarnissaa pingaaruteqarmat Múte Bourup Egede isumaqatigilluinnarparput.

Aningaasaateqarfiutitsinni piunasaqataasut ullutsinnut naleqquppat? Sakkortuallaarpat? Sakkukillisariaqarpap? Eqaannerusariaqarpap? Aallarniiniarnernut nalorninalaarsinnaagaluartunut tapiiumanissamat sapiinnerulaarsinnaannginnerpugut? (Risikovillig Kapital)

Imaluunniit aningaasaateqarfivut atorunnaarseriarlugit, aningaasaliissutigisartakkavut kommuninut agguaatiinnarsinnaannginnerpagut? Kommunit nammineerlutik ilusilersorlugillu agguaassinnaa-niassammatigit.

Ilaatigummi tamakku siunertaralugit kommunerujussuit pilersinneqarnikuupput, nammineerneru-lersinnaaqqullugit, akisussaaffinnillu annerusumik tigusaqarsinnaaqqullugit.

Suut tamarmik minnerusumik annerusumilluunniit pitsaaquteqarlutillu pitsaanngequteqartarput.

Taamaamat Múte B. Egedep, ullumikkut inuussutissarsiornikkut allarnisaanerup tungaatigut tapiissuteqariaatsitsinnik nalilersuisoqaqqinnissaanik kissaataa taparserparput.

Paaserusunnarpoq ullumikkut aningaasaateqarfitta ingerlariaasiat ullumikkumut naleqquttuunersoq, suut pitsaaqutigineraat suullu pitsaanngequtigineraat pillugu. Tapeeriaatsitta tungaatigut qanormita allannguisinnaavugut? Kommunitut akisussaaffimmik annerusumik agguaassaavut?

Taamaaliussaguttalu taava pitsaaqutai pitsaannequtaalu aamma paaserusunnarsinnaallutik.

Tamakku tamarmik paaserusunnarsinnaapput.

Taamaattumik taamatut oqarluta, Inuit Ataqtigiinniit Múte Bourup Egedep siunnersuutaa taperserlutigu ataatsimiititaliamut susassaqtumut ingerlateqqinnissaa inassuteqaatigaarput.

Qujanaq